

Stichting Kunst & Historisch Bezit

Jaarverslag 2023

Inleiding

De Stichting Kunst & Historisch Bezit ASR Nederland (SKHB) beheert, behoudt en ontsluit de historie van a.s.r. Die historie begint in 1720 met de oprichting van de 'N.V. Maatschappij van Assurantie, Discontering en Beleening der Stad Rotterdam Anno 1720'. Omdat de historie mede bepaalt wie a.s.r. nu is, is het van belang om het historisch bezit, historisch archief – en ook de kunst die in de loop der jaren is verkregen – goed te bewaren. Daarnaast wil de stichting door goed gebruik van de kunstcollectie bijdragen aan een inspirerende omgeving voor alle medewerkers en bezoekers van a.s.r.

Tony Cragg, Gipsontwerp Early Forms, 1993

Organisatie

Samenstelling bestuur

Jos Baeten, voorzitter

Arnoud Daan, penningmeester

Gilbert Mattu

Sandra Meijer

Annette Pannekoek

Robert van der Schaaf, secretaris

Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI)

De Belastingdienst heeft de stichting de ANBI-status toegekend. Dit geeft de verplichting via een website inzicht en transparantie te geven in organisatie, beleid en verslaglegging. Het webadres van de stichting is: www.asrnederland.nl/over-asr/duurzaam-ondernemen/stichtingen-en-fondsen/stichting-kunst-en-historisch-bezit.

Medewerkers

Sigrid Vegter, conservator

Lianne Schipper, conservator (vanaf 1 oktober 2023)

Martien van der Heijden, archivaris

Theo van Schaffelaar, beheerder

Ton Nordeman, vrijwilliger

Financiën

Het jaar 2023 is afgesloten met positief resultaat van € 7.363 (2022 positief € 27.362). Dat is een hoger resultaat dan begroot en een mooie prestatie, mede omdat de collectie flink is uitgebreid door de komst van de Aegon-collectie. Het eigen vermogen van de stichting komt daarmee op € 146.665.

Een belangrijk deel van de inkomsten is afkomstig van bijdragen van ASR Nederland N.V. Sinds 2021 komen de personeelskosten voor rekening van ASR Nederland en omvat de exploitatie van Stichting Kunst & Historisch Bezit de kosten van aanschaf, beheer en onderhoud van de kunstwerken en voorwerpen die behoren tot het cultureel en historisch erfgoed van a.s.r.

Voor deze activiteiten is een totale exploitatie van € 70.000 beschikbaar, waarvan € 22.000 voor de aanschaf van nieuwe werken. Er is € 24.272 aangewend voor de aanschaf van vijf nieuwe werken, zoals vermeld op pagina 6 tot en met 11. Andere uitgaven hebben betrekking op onderhoud van de werken en op de verzekering. Jaarlijks wordt de integrale collectie geïnventariseerd en de onderhoudsstatus van werken beoordeeld en getaxeerd voor verzekeringsdoeleinden.

In 2023 zijn er geen verkopen van kunstwerken geweest. Stichting Kunst & Historisch Bezit beschikt niet over een eigen bankrekening en maakt gebruik van de bankfaciliteiten van a.s.r. In de bijlage van dit jaarverslag staat het uitgebreide overzicht van de financiën.

Kunst & Historisch Bezit

Nieuwe kunstaankopen

De basisgedachte voor het aanleggen van de kunstcollectie is de omgeving voor medewerkers en bezoekers zo inspirerend mogelijk te maken. Kunst verhoogt de uitstraling van de verschillende ruimtes. Daarnaast vindt a.s.r. het vanuit maatschappelijke betrokkenheid belangrijk om actuele kunst en cultuur te ondersteunen. Het profiel van de kunstcollectie bestaat uit drie thema's die aansluiten bij de positionering van a.s.r.: mens, dagelijks leven, natuur. De stichting verzamelt daarnaast een collectie hedendaagse glasobjecten.

Het pand in Utrecht is voor een deel vrij toegankelijk voor iedereen, waardoor de kunst en het historisch bezit dat zich in de openbare ruimtes bevindt, ook echt voor iedereen te zien is.

In 2023 zijn vijf nieuwe kunstwerken aangekocht voor de kunstcollectie.

Hans Broek, Plantage Bakkie, gouache op papier, 2023

Hans Broek (1965) verdiepte zich enkele jaren geleden in het Nederlands slavernijverleden. Hij maakte verschillende reizen naar Afrika en Suriname en bezocht plantagecomplexen. Veel gebouwen en sporen die herinneren aan het slavernijverleden zijn nog herkenbaar. Hans maakte een omvangrijke serie schilderijen en tekeningen over dit onderwerp. Hij wil het verhaal van de Nederlandse inbreng in de slavernij voelbaar en zichtbaar maken: 'Het verleden onder ogen zien'.

Op de gouache zien we een tropisch landschap met wuivende palmen en een weerspiegeling in het water. Opvallend is de sterke compositie. De expressieve, vrije schilderijstijl nodigt uit om de gouache van dichtbij te bekijken. Toch voelt het geheel ongemakkelijk en beklemmend aan. De titel die leesbaar is op de tekening verduidelijkt waarom dat is.

Joana Schneider, Vertical Garden Sprouting Beans, gebruikt touw, viscose garen en vissersdraad, 2023

De kunstwerken van Joana Schneider (1990) zijn gemaakt van bestaande en gerecyclede materialen. Zij werkt veel met gebruikte touwen en visnetten en verwerkt deze materialen op een innovatieve manier. Van visnettenmakers en rietdekkers heeft zij knoop- en wikkeltechnieken geleerd. Om verschillende garens strak om een touw te kunnen wikkelen, bedacht Joana een eigen machine waarmee zij het glanzende garen om het visserstouw kan wikkelen en het vissersdraad daar weer overheen.

In de serie Vertical Garden heeft Joana op een aantal plekken het touw doorgesneden, waardoor je de kleuren van de verschillende soorten touw en garen kunt zien. Zo lijkt het op een bloemenveld. Doordat zij het materiaal op deze wijze manipuleert ontstaat er een uniek resultaat. Joana zoekt steeds de grenzen op van de verschillende technieken die zij gebruikt.

De natuur zelf en hier op een duurzame manier mee omgaan zijn belangrijke inspiratiebronnen voor haar. Daarnaast zijn dit haar liefde voor de verschillende ambachtelijke en arbeidsintensieve textieltechnieken. Volgens Joana zouden we 'het werk van ambachtslieden en contact met materiaal meer moeten waarderen, omdat het goed is voor zowel de mens als het klimaat'.

Iris van Dongen, Aster, soft pastel on paper, 2023

Iris van Dongen (1975) maakt tekeningen van vrouwen in een eigen, herkenbare stijl. Zij woont momenteel op het platteland van Denemarken en de invloed van deze ongerepte omgeving is terug te zien in haar werk. De natuur speelt een belangrijke rol; de vrouwen lijken ermee samen te smelten. De natuurlijke vormen lopen over van de achtergrond op de kleding van de vrouw.

In de tekeningen van Iris spelen vrouwen altijd de hoofdrol omdat voor haar het feministische aspect belangrijk is. Daarnaast laat Iris zich inspireren door de kunstgeschiedenis, mythen en legenden. Hierdoor hebben haar tekeningen een melancholische en mysterieuze sfeer. Toch zijn het duidelijk eigentijdse portretten van sterke en krachtige vrouwen. Vaak zijn de vrouwen in zichzelf gekeerd en hebben een starende of dromerige blik.

Iris gebruikt houtskool, pastelkrijt en grafietpotlood en kan hier heel gedetailleerd en schilderachtig mee werken. Haar tekeningen zijn uiterst precies en verfijnd gemaakt en dat zie je goed terug in de huid en de handen van de vrouw op deze tekening. Zelfs het kleine rode adertje in haar oog is zichtbaar.

Casper Braat, Starbucks Coffee (Venti) en Club Sandwich, gepolijst Carrara-marmer, 2023

Casper Braat (1991) laat met zijn werk zien hoe bijzonder ons dagelijks leven eigenlijk is. Hij maakt van alledaagse producten klassieke beelden, handgemaakt en perfect uitgevoerd in kostbare materialen als marmer en goud. Hij is gefascineerd door onze consumptiemaatschappij en toont zo de schoonheid van alledaagse producten en hoeveel verschillende producten er te verkrijgen zijn. Hiermee stelt hij tevens de duurzaamheidsproblematiek aan de orde.

De Starbucks-koffiebeker en club sandwich zijn mooie voorbeelden van gemakproducten waaraan wij gewend zijn geraakt in ons dagelijks leven. Casper maakte deze beelden voor zijn tentoonstelling *Departure*, waarvoor hij een galerieruimte ombouwde tot de passagiersterminal van een vliegveld. Alle voorwerpen, zoals koffers, werden uitgevoerd in marmer. Onderdeel van deze tentoonstelling was een verkoopautomaat waaruit je daadwerkelijk snacks kon kopen zoals deze verpakte sandwich.

Kunstprojecten en conservering

Rebekka van den Berg, student Kunstgeschiedenis aan de Radboud Universiteit Nijmegen, liep eind 2022 tot en met begin 2023 stage bij de SKHB. In haar onderzoek vergelijkt zij de huidige situatie met richtlijnen uit de culturele sector omtrent collectiebeleid en heeft hierover een advies gegeven. De situatie bij een bedrijfscollectie is anders dan die van een museum, waardoor het ingewikkeld is om een vertaling te maken van het museumbeleid naar een bedrijfskunstcollectie. Het collectiebeheer bij de SKHB is weliswaar op veel punten in lijn met de museumrichtlijnen, maar dit is niet vastgelegd in een collectieplan.

De SKHB heeft naar aanleiding van het advies van Rebekka een nieuw collectiebeleid opgesteld dat het door musea opgestelde collectieplan volgt. Met dit nieuwe beleid zet de stichting, ondanks de grote verschillen tussen een museum- en een bedrijfscollectie, een goede stap in een verdere professionalisering van de collectie.

De gehele collectie wandkleden is geconserveerd en daar waar nodig gerestaureerd door ICAT Textielrestauratie. Twee wandkleden van respectievelijk Ria van Eyk en Herbert Bayer zijn opgehangen in het nieuwe vergadercentrum in het Utrechtse a.s.r.-kantoor. De rest van het nieuwe vergadercentrum is ingericht met een collectie foto's die oorspronkelijk afkomstig zijn uit de kunstcollectie van Generali (een van de rechtsvoorgangers van a.s.r.).

In het kantoor in Enschede zijn alle kunstwerken omgewisseld. In totaal hangen er nu 50 kunstwerken.

Herbert Bayer, Chromatic Triangulation With Two Squares, 1984

Aegon Kunst & Historisch Bezit

Aegon Ltd. heeft de kunst- en historische collectie van Aegon als gift overgedragen aan a.s.r. De collectie wordt met de bestaande a.s.r.-collectie samengebracht in de Stichting Kunst & Historisch Bezit a.s.r. & Aegon (KHBAA), door de samenvoeging de nieuwe naam van de Stichting Kunst & Historisch Bezit ASR Nederland. Door de overeenkomst komen nu ruim 1.000 kunstwerken in eigendom van de stichting en groeit de totale kunstcollectie naar zo'n 2.500 stukken.

In beide collecties zijn kunstobjecten samengebracht rondom de thema's mens, natuur en dagelijks leven. Ze bevatten met name hedendaagse kunst van zowel gevestigde namen als nieuw talent van circa 750 kunstenaars. Zo zijn er werken van onder anderen Esther Tielemans, Marwan Bassiouni, Raquel van Haver, Willem Sanders en Erwin Olaf, maar ook meer klassieke stukken zoals de *Metamorphose II* van M.C. Escher en de *Synthetische Constructie W1* van Joost Baljeu.

Naast kunstobjecten komen ook de historische objecten van (de rechtsvoorgangers van) Aegon Nederland, dat zijn oorsprong heeft in 1844, naar de Stichting KHBAA. De overdracht van de kunstcollectie en de historische objecten is onderdeel van de afspraken die Aegon Ltd. en a.s.r. eind oktober 2022 maakten toen de organisaties de samenvoeging van Aegon Nederland en a.s.r. aankondigden. In de overeenkomst is ook afgesproken dat Aegon Ltd. kunstwerken van de stichting in bruikleen kan nemen, net als musea en culturele instellingen.

Peter Struycken, Driedimensionale kleurstructuur, 1983

Vanaf 1 oktober 2023 werkt conservator Lianne Schipper samen met het team van de stichting. Voor het samengaan van de kunstcollecties van a.s.r. en Aegon betekent het dat er een nieuwe kerncollectie moet worden gevormd. Vanwege ruimtebeheer en collectiebeheer wordt er vanuit beide collecties bewust ontzamd. Dit gebeurt in 2024 via een veiling (live en online) van kunstwerken voor medewerkers.

Kunstwerk Peter Struycken

Het uit 5.212 gekleurde bollen bestaande kunstwerk Driedimensionale kleurstructuur van Peter Struycken is in 1983 speciaal voor het atrium van het Aegon-kantoor in Den Haag gemaakt. Omdat Struycken een belangrijke Nederlandse kunstenaar is, en dit kunstwerk een uniek schakelstuk is binnen zijn oeuvre, heeft dit werk specifieke aandacht nodig tijdens de samenvoeging van de collecties. Alle belanghebbenden worden hierbij betrokken. Om de juiste stappen ten aanzien van dit cultuurhistorisch betekenisvolle werk te nemen, laat de stichting een waardestelling schrijven om het belang van dit kunstwerk te bepalen. Hiervoor wordt advies gevraagd aan de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed.

Historisch bezit

Met de historische collecties draagt de stichting het historisch bewustzijn uit en bevordert een gemeenschappelijke bedrijfscultuur. Het kantoor in Utrecht maakt het mogelijk veel van het historisch bezit op een sprekende manier aan medewerkers en bezoekers te tonen. Het belangrijkste criterium voor het bewaren en tonen van het historisch bezit is de specifieke relatie van het object met (de geschiedenis van) a.s.r. De collectie wordt beschreven, gefotografeerd en beheerd met als doel de collectie volledig toegankelijk te maken. Ook dit jaar hebben oud-medewerkers en externen historisch materiaal aan de stichting aangeboden. Voor deze bijdragen is het bestuur de schenkers zeer erkentelijk.

Een medewerker van de Participatiedesk heeft in 2023 voor een groot deel van de collectie de registratie en fotografie gedaan.

Van het landgoed De Utrecht heeft de stichting historisch materiaal ontvangen waaronder 150 glasnegatieven daterend uit de periode 1905-1920, die inmiddels zijn gedigitaliseerd.

Landgoed De Utrecht. De eerste rentmeester in zijn kantoor. Appels gereed voor de veiling.

Historiewand

De a.s.r.-stamboom met alle rechtsvoorgangers is volledig vernieuwd. Aan de historiewand zijn maar liefst 200 namen van Aegon NL toegevoegd. De stamboom is in januari 2020 gemaakt als onderdeel van de expositie voor de viering van het 300-jarig bestaan van a.s.r. Hij is te vinden op de wand onder aan de trap richting het vergadercentrum in het Utrechtse kantoor. Door de toevoeging van de rechtsvoorgangers van Aegon NL staan er nu ruim 500 maatschappijen in de stamboom.

Naast dat het historisch allemaal moest kloppen zijn er ook nieuwe elementen aan de wand toegevoegd om het driedimensionaal te maken en het geheel visueel levendiger. Zo zijn er nu op de wand originele items uit onze historische collectie te bewonderen. Bij de historiewand staat ook een touchscreen om op de stamboom in te zoomen.

In de hal staat een kleine presentatie met historische werken uit de geschiedenis van Aegon die afkomstig zijn uit de eigen collectie van de stichting.

Historisch Bezit Aegon

De collectie Historisch Bezit van Aegon staat in een externe opslag in Den Haag. Deze collectie wordt in 2024 verhuisd naar een lege vleugel in het Aegon-kantoor in Den Haag waar het verder wordt uitgezocht.

Gezien de grotere collectie worden de depots van de stichting uitgebreid, opnieuw ingedeeld en voorzien van beter opslagmateriaal om een juiste conservering van de objecten te garanderen.

Historisch Archief

De doelstelling van het Historisch Archief is het bewaren, uitbreiden en beheren van de verzameling historische archiefstukken om beschrijving van de eigen bedrijfsgeschiedenis mogelijk te maken en bij te dragen aan algemeen economisch-historisch onderzoek.

In het kort komt een bedrijfsarchief neer op: alle documenten ontvangen of opgehaakt door een onderneming, waarin de verschillende activiteiten hun uitwerking hebben gevonden. Zoals: notulen, akten, jaarverslagen, briefwisselingen, facturen, blogs, personeelsbladen, contracten, facturen, foto's en ook uitingen op sociale media. De voorbeelden maken duidelijk dat het zowel om beleidsdocumenten als om bulkmateriaal kan gaan. Als deze documenten een historisch en maatschappelijk belang vertegenwoordigen worden ze bewaard.

Dit jaar heeft a.s.r. geen onderzoeksvragen gekregen om het historisch archief te raadplegen.

Sluitzegel NILLMIJ

Digitaal bedrijfsarchief

In 2023 hebben de stichting en a.s.r. een overeenkomst gesloten waarin a.s.r. zich verplicht documenten met een historische waarde of die een maatschappelijk belang hebben, over te dragen aan de stichting. De medezeggenschap is als eerste bedrijfsonderdeel gestart met het overdragen van zijn documenten.

De oplevering van ImageNow waar de digitale documenten van het bedrijfsarchief gearhiveerd gaan worden, is naar verwachting begin 2024. De oplevering van de database waarin de metadata wordt opgeslagen staat voor het eerste kwartaal van 2024 gepland.

Fysiek archiefmateriaal

Naast de digitale documenten ontvangt de stichting ook fysieke documenten. Uit het archief in Rotterdam is veel fysiek archiefmateriaal, zoals documenten en boeken, naar Utrecht gebracht.

Na de bekendmaking van de werkgeversfusie tussen a.s.r. en Aegon Nederland in oktober 2023 is gestart met het inventariseren van de archieven van Aegon.

Historische Bibliotheek

Kerdoelstelling van de Historische Bibliotheek is het in stand houden van een bibliotheek die toonaangevend is voor werken over levensverzekeringen (en aanverwante terreinen) en het borgen van de toegankelijkheid van die collectie.

Er zijn in het afgelopen jaar geen mutaties geweest op de collectie. De toegankelijkheid van de collectie is geborgd doordat collectiedelen sinds 2014 in bruikleen zijn gegeven aan het NEHA en de universiteitsbibliotheek Utrecht.

Henk Visch, Noch einmal, 1990

Communicatie

Er zijn veel rondleidingen gegeven aan medewerkers en relaties langs de nieuwe tentoonstelling met de historie van a.s.r., de historiewand en de kunstcollectie in het a.s.r.-kantoor in Utrecht. Verder zijn er informatiepanelen opgehangen bij de kunst- en historische werken.

Q.S.I.

Archimedeslaan 10

3584 BA Utrecht

www.asr.nl

ASR Nederland N.V. KvK 30070695 Utrecht

50380_0724